

Latvijas Dizaina padome
2022.gada 9.februārī plkst.15.00, MS Team tiešsaistē

Protokols Nr. 2./2022

Piedalījās: Ingūna Elere, Barbara Freiberga, Ina Ločmele, Dzintra Purviņa, Inese Malašenoka, Dita Danosa, Barbara Ābele, Lilita Sparāne, Lāsma Krastiņa-Sidorenko, Uldis Zariņš, Baiba Ilze Kupča, Jānis Brants.

Vadīja: Evelīna Ozola.

Dienaskārtība

- 1. Atskats uz šā gada 3.februāra Latvijas Dizaina centra organizēto sarunu tiešsaistē “Latvijas Dizaina stratēģija dizaineriem” - atziņas un ierosinājumi.**
 - 2. Latvijas Dizaina stratēģijas 2021-2027 īstenošanas plāns.**
- Saruna ar KM valsts sekretāres vietnieku kultūrpolitikas jautājumos Uldi Zariņu.**

Latvijas Dizaina centra organizētais vebinārs tiešsaistē “Latvijas Dizaina stratēģija dizaineriem” - atziņas un ierosinājumi.

E.Ozola: iesāk ar pārskatu par 3.februārī notikušo sarunu tiešsaistē “Dizaina stratēģija dizaineriem”, kurā tika aicināti piedalīties praktizējoši dizaineri, dizaina uzņēmumu un dizaina organizāciju pārstāvji: Barbara Freiberga, Edgars Zvirgzdiņš, Maija Rozenfelde, Ieva Kalēja, Dagnija Andersone. Kopumā vislielāko dizaineru interesi un domu apmaiņu raisīja sadaļa “Dizains – izglītībai”.

D.Danosa: stāsta, ka pēc sarunas izkristalizējās nepieciešamība pēc plāna dizaina stratēģijas prezentēšanai. Vajadzīgas sarunas, kas skaidrotu politikas dokumentu hierarhiju.

E.Ozola: stāsta, ka jautājumi, kas tika uzdoti sarunā diskusijas dalībniekiem, tika veidoti no visām stratēģijas nodaļām un aptvērums bijis diezgan plašs. Sevišķi tika aktualizēti ar izglītības nozari saistīti jautājumi, piemēram, prasība LMA vieslektoriem būt ar maģistra grādu.

L.Sparāne: norāda, ka Dizaina nozares stratēģijā nebūtu jāiekļauj tik specifiski ar izglītības nozari saistīti jautājumi.

I.Elere: jautā vai Kultūras ministrija virzīs pārstāvjus augstskolu profesionālajās padomēs?

L.Krastiņa-Sidorenko: informē, ka kultūras augstskolu padomju locekļu amatam kopā pieteikušies 32 pretendenti, padomju locekļi vēl nav apstiprināti un publiski izziņoti, bet drīzumā būs. <https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/konkursos-uz-3-kulturas-augstskolu-padomju-loceklu-amatiem-pieteikusies-32-pretendenti>

I.Kupča: stāsta par modulārās sistēmas ieviešanu izglītības sistēmā, kur vidējā izglītībā dod iespēju jebkuram profesionālim, kurš nemācās visu kursu, apgūt atsevišķu modeli. Tas ir moduļu sistēmas mērķis. Savukārt augstākajā izglītībā to nav iespējams tik vienkārši īstenot. Norāda, ka IZM šo modulāro sistēmu atbalsta, lai arī to nevar pielietot visām augstskolu programmām. Bet arī daļēja moduļu sistēma būtu lieliska iespēja augstskolai piedāvāt praktizējošiem dizaina profesionāļiem ekskluzīvu programmu.

L.Sparāne: stāsta, ka augstākajā izglītībā tiek lietots termins “*Micro-credentials*” (mikro kredītpunkti), kur apgūstot atsevišķu moduli, tiek saņemti noteikti kredītpunkti, kurus sakrājot var iegūt diplomu par konkrētas izglītības programmas apgūšanu.

I.Kupča: skaidro, ka modulārā sistēma jau tagad tiek uzskatīta kā izglītības sistēmas nākotne.

B.Freiberga: aktualizē tēmu par dizaineru sertifikāciju, arī par sistēmu, kā uzskaitīt visus dizaina nozares profesionāļus. Iesaka aplūkot radošās personas statusu “Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likuma” kontekstā, un saredz iespēju aicināt dizainerus pieteikties

radošās personas statusam. Norāda, ka nav viegli identificēt dizainerus, jo daļa savu darbību kvalificē zem NACE koda - "citur nekvalificēts projektēšanas pakalpojums".

I.Elere: noraida sertifikātu ideju, jo dizains nav reglamentēta profesija, un, viņasprāt, tā būtu tirgus kropļošana. Uzsver, ka svarīga izglītība un atsauksmes, kompetences.

J.Brants un L.Sparāne: neatbalsta sertifikātu, jo dizaineru profesionālā darbība pārklāj dažādas jomas.

D.Danosa: norāda, ka ir ārkārtīgi būtiski definēt kompetences un prasmes, kas norādītu uz kvalificētu dizaineri. Akadēmiskajam diplomam pretī būtu jāspēj nostatīt NVO organizāciju nedefinētas kompetences un prasmes, kuras praktiski ir līdzvērtīgas akadēmiskās izglītības diplomam.

Dz.Purviņa, I.Ločmele un U.Zariņš: skaidro, ka radošās personas statuss praktiskā pielietojumā ir iespēja saņemt radošām personām sociālu atbalstu – nelielu stipendiju no VKKF. Lai iegūtu radošās personas statusu, ir jābūt radošās organizācijas biedram vai pieteikties Radošo savienību padomē. Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likuma¹ izpratnē tā ir persona, kura rada un pēdējo trīs gadu laikā ir publiskojusi darbus Autortiesību likumu ietvaros un, kura sniedz ieguldījumu profesionālā kultūrā.

D.Danosa: rosina skatīt dizaina nozarē lietotās NACE redakcijas. Norāda, ka Latvijas Dizaina centrs ir rakstījis vēstuli CSP par atsevišķu NACE kodu tulkojumu korekciju. Stāsta, ka pastāv iespēja to iekļaut, brīdī, kad notiks darbs pie jaunas NACE kodu redakcijas.

I.Ločmele: stāsta, ka nozaru rosinātos priekšlikumus NACE kodu redakcijām ministrija iesūta CSP, kur tālāk savukārt Eiropas līmenī tiek starptautiski nobalsots un pieņemta tā redakcija, par kuru lielāks valstu skaits ir iestājies. Dalās ar piemēru no spēļu industrijas, kur Latvijas Spēļu izstrādātāju asociācija sadarbojas ar organizācijām Lietuvā un Igaunijā, lai vienotos par vienotu NACE kodu redakciju, kas kopumā dos lielāku svaru Eiropas līmeņa balsojumā.

I.Malašenoka: iesaka izveidot izglītības kvalifikāciju "politiku dizainers" un kursu modeli, kas iedotu valsts iestādes darbiniekam kvalifikāciju "policy designer".

Aicina veidot "One stop shop" pasākumus vienreiz gadā, kur institūcijas varētu pieteikties Latvijas Dizaina padomē un iegūt politikas izstrādes novērtējumu.

D.Danosa un I.Elere: atbalsta ideju, taču, atgādina, ka SEGD profesionālās prakses standartā ir definēts, ka dizainers dara *pro bono* darbu 5% no sava laika, bet šāda prakse varētu tikt attiecināma tikai tām institūcijām, kas nevar atļauties godīgu samaksu – piemēram, bērnu nami utt..

D.Danosa: informē, ka *Fold.lv* ir katalogs, kurā ir uzskaitīti dizaineri. Savukārt Latvijas Dizaina centram top digitālais rīks "Atrast dizaineri", kas būs pieejams platformā *latviandesigncentre.com*, un, kur drīzumā būs pieejama informācija par 30 dizaina pakalpojumu sniedzējiem.

- **Latvijas Dizaina stratēģijas 2021- 2027 īstenošanas plāns. Saruna ar KM valsts sekretāres vietnieku kultūrpolitikas jautājumos Uldi Zariņu.**

U.Zariņš: izsaka milzīgu pateicību Dizaina padomei par ieguldīto darbu Dizaina stratēģijas izstrādē. Norāda, ka nozares stratēģijā liela daļa rīcības virzienu ir plaši definēti, un vien trešā daļa no visas stratēģijas attiecas uz kultūrpolitiku. Uzsver, ka visatbilstošākā Kultūras ministrijas kompetencēm un finansējuma atbalsta iespējām ir sadaļa "Dizains un dizaineriem", kurā tiek apskatīti dažādi nozares izaugsmi veicinoši faktori. Atzīst, ka nozaru stratēģijas nav juridiski saistošas, un tām nav tāda svara kā kultūrpolitikas pamatnostādņēm. Piebilst, ka Kultūras ministrijas Radošo industriju nodaļā nav kapacitātes stratēģijā noteikto rīcības virzienu un uzdevumu īstenošanai. Iesaka nākamā soli – izstrādāt stratēģijas rīcības plānu pašai nozarei iekšējai lietošanai.

E.Ozola: stāsta, ka daļa stratēģijā definēto uzdevumu jau ir integrēti citu ministriju plānošanas dokumentos. Jautā vai, Latvijas Dizaina stratēģijas šī brīža redakcijā ir pieņemama kā pabeigta.

¹ *Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likums* - <https://likumi.lv/ta/id/295594-radoso-personu-statusa-un-profesionalo-radoso-organizaciju-likums>

U.Zariņš: izsakās atzinīgi. Norāda, ka daļa tēmu ir definētas pārāk plaši, piemēram, drošumspēja, kas iet ārpus dizaina jomas un, kurā dizains tiek izmantots kā rīks.

E.Ozola: jautā, vai, stratēģijas ietvaros, būtu jānedefinē atbildības un vai to varētu darīt Kultūras ministrija?

U.Zariņš: apstiprina, ka stratēģija ir sagatavota labā redakcijā, taču arī pēc Kultūras ministra tās parakstīšanas, KM nebūs tiesību šos izvirzītos uzdevumus uzdot veikt citām ministrijām. Iesaka kopā ar Radošo industriju nodaļu izveidot rīcības plānu.

I.Elere: jautā, vai te nav pamats runāt par dizainera vakanci ministrijā, ņemot vērā, ka ar stratēģijas izstrādi ir uzlikts papildu slogs. Jautā, vai ministrija piekristu veidot pilotprojektu stratēģijā definētām daudzām iniciatīvām, kas neprasa finansējumu?

U.Zariņš: pozitīvi vērtē ideju par Kultūras ministrijas iesaisti pilotprojektos, kur nav vajadzīgs liels finansējums, ko var nokomunicēt kā labo praksi. Norāda, ka Valsts kanceleja reformu ietvaros ir uzdevusi ministrijām samazināt darbinieku skaitu valsts pārvaldē. Ja palielina Radošo industriju nodaļa cilvēku resursus, būtu jāatrod, kurā nodaļā tos samazināt.

D.Danosa: jautā par starp ministriju un starpinstitūciju sadarbību, taujā pēc scenārija vai plāna, kā iedzīvināt Dizaina stratēģijā definētos uzdevumus citu institūciju ikdienā.

U.Zariņš: stāsta, ka visefektīvākā metode būtu panākt, lai citas institūcijas atzītu to iesaisti un uztveru idejas kā savas. Aicina nozares profesionāļus – Dizaina padomi būt galvenajiem komunikācijā, ko ministrija no savas puses spētu atbalstīt. Dizains kā horizontāla nozare vairāk būtu īstenojama ar Valsts kancelejas starpniecību, taču Kultūras ministrijai nav šādu tiesību to uzdot īstenot citām institūcijām, saskata tajā subordināciju.

E.Ozola: atgādina, lai varētu virzīties ar stratēģiju tālāk, vispirms tā būtu Latvijas Dizaina padomē jāapstiprina.

I.Malašenoka: informē, ka ministrijas tiks aicinātas pieteikt savas problemātikas inovāciju laboratorijām. Kopumā plānotas trīs laboratorijas, kas tiks drīzumā izziņotas. Iesaka to kā rīku Latvijas Dizaina stratēģijas īstenošanai.

Dz.Purviņa: aicina sākt un apzināt tos uzdevumus, kas šobrīd ir īstenojami. Piemēram, publiskie iepirkumi un metu konkursi, kur būtu svarīgi formulējumos iekļaut dizaina komponenti. Aicina arī vēlreiz izskatīt gan arhitektūras, gan dizaina nozares stratēģijas, norādot, ka daļa tēmu pārklājas un aicina kopīgos jautājumus skatīt sadarbībā abām nozarēm. Dalās iepriekšējā pieredzē rīcības plāna sagatavošanā iepriekšējā perioda stratēģijā.

U.Zariņš: aicina Radošās industrijas nodaļu iesaistīties stratēģijas rīcības plānā sagatavošanā.

E.Ozola: aicina ikvienu vēlreiz pārskatīt stratēģiju un to papildināt vai atbildēt uz esošajiem komentāriem, kā arī aicina Latvijas Dizaina padomi iesaistīties rīcības plāna sagatavošanā.

Sanāksme tiek slēgta plkst. 16:58

Protokolēja I. Ločmele

Latvijas Dizaina padomes priekšsēdētāja

E. Ozola